

Tadeusz Śliwa, *Tymczak Adolf (1900–1961)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Tymczak Adolf (1900–1961) ks., docent Uniwersytetu Lwowskiego, docent KUL, tłumacz.

Ur. 5 I 1900 r. Pochodził z wiejskiej rodziny z Turze-go Pola, pow. brzozowski. Do szkoły średniej uczęszczał w Brzozowie i Przemyślu, w którym w 1920 r. zdał egzamin dojrzałości. W latach 1920–1924 uczył się filozofii i teologii w miejscowym Seminarium Duchownym i 1 VI 1924 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po kilkumiesięcznym wikariacie w Ołpinach k. Jasła w grudniu t.r. został wysłany na pogłębienie studiów do Rzymu, co zajęło mu 4 lata. Na Papieskim Uniwersytecie Angelicum, prowadzonym przez oo. Dominikanów, w 1926 uzyskał doktorat z filozofii, a w 1928 r. z teologii. Po powrocie, w latach 1928–1930 był wikariuszem przy katedrze, ale równocześnie od 1 X 1928 wykładał w Instytucie Teologicznym złączonym z seminarium teologię fundamentalną. W następnym roku objął wykłady z teologii dogmatycznej (nie całej). W kolejnym roku został prefektem seminarium.

W kurii biskupiej był cenzorem ksiąg religijnych. Kontynuował pracę naukową, czego rezultatem była jego habilitacja na Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie w 1935 r. na podst. „Wiara u św. Augustyna” wydana jako: *Nauka św. Augustyna o wierze. Studium patrystyczno-dogmatyczne*, Przemyśl 1933, XX, 244 s. Dzięki temu rozpoczął wykłady na Uniw. Lwowskim z teologii fundamentalnej i kontynuował je do 1939 r. Następnym dziełem naukowym były *Questiones disputatae de ordine. Historico-dogmatica*

disquisitio de ordinibus minoribus nec non de questionibus connexis, Premisliae 1936, 396 s. Autor podjął próbę udowodnienia, że również tzw. święceni niższe stanowią część sakramentu kapłaństwa. Zdaje się, że dzieło skłoniło później Stolicę Apostolską do jasnego wypowiedzenia się w sensie przeciwnym. Dla celów dydaktycznych opracował 3 skrypty z zakresu dogmatyki, powielone przez alumnów. Owocem jego działalności jako tłumacza była publikacja kilku kazań św. Augustyna, życiorysu błogosławionej Gemmy Galgani (zm. 1903), popularnej wtedy mistyczki i stygmatyczki (św. od 1940 r.). Teologii duchowości w Polsce wyświadczył przysługę tłumacząc: A. Derouville, *O naśladowaniu NMP na wzór Naśladowania Chrystusa...*, wyd. w Krakowie w 1936 r. Później ponownie w USA.

Wybuch II wojny światowej zastał go w rodzinnej miejscowości. W przygotowaniach do uruchomienia Sem. Duch. w Brzozowie już w październiku 1939 r. bp Barda w liście do ówczesnego rektora seminarium ks. J. Grochowskiego polecił mu, aby „obarczył ks. Tymczaka ekonomią” celem odciążenia rektora od nadmiaru obowiązków. Już wcześniej (krótko) był zarządcą majątku biskupiego znajdującego się w okolicy Brzozowa. Gdy w maju 1940 r. otwarto w Brzozowie w willach biskupich Seminarium Duchowne, ks. Tymczak był tam profesorem teologii fundamentalnej i dogmatycznej, a oprócz tego tzw. prokuratorem, czyli dyr. do spraw gospodarczych, co wówczas oznaczało głównie zaopatrzenie instytucji w prowiant. Spełniał je do 31 X 1944 r., z ogromnym poświęceniem, narażając się wielokrotnie na uwięzienie i obóz koncentracyjny. Po rodzinnej okolicy jeździł rowerem i zwoził potrzebne wiktuały. Gdy

udawał się do odległych miejscowości – czasem aż pod Rzeszów, jeździł jednokonną furmanką ubrany jednak jako duchowny. Dzięki jego niesłychanemu poświęceniu, klerycy nie głodowali.

W czasie pobytu w Brzozowie, choć nie był poetą, zabrał się do rymowanego tłumaczenia psalmów na język polski, co ukończył korzystając nieraz z pomocy kleryków. Próba wprowadzenia tekstu do śpiewu w kościołach diecezji nie powiodła się. Pozwolono tylko na używanie 3 psalmów w kaplicy seminarium. W 1944 r. uzyskał zgodę kurii na publikację całego tekstu, co zrealizowano w 1947 r. w Detroit – USA. W wykładach teologii trzymał się łacińskich podręczników A. Tanquerey’a i F. Eggera. Po ukazaniu się w latach trzydziestych polskich podręczników M. Sieniatyckiego korzystał z nich. W okresie okupacji przechowywał w ukryciu radio, z którego czerpał wieści o wojnie i poufnie przekazywał profesorom.

Po wojnie, w 1945 r. jako docent podjął wykłady z teologii fundamentalnej na KUL-u. Ze względów głównie politycznych w maju 1946 r. wyjechał do USA, z nadzieją na lepsze warunki pracy naukowej i pomocy uniwersytetowi. W ciągu kilku lat nauczał teologii w polskim seminarium duchownym w Orchard Lake, potem zaś w seminarium w San Diego w Kalifornii. Pod koniec lat pięćdziesiątych pracował w polskiej parafii św. Cyryla i Metodego w Nowym Jorku. Po amputacji stopy był kapelanem w żeńskim klasztorze w tej parafii. Zmarł nagle 2 IV 1931 wskutek wylewu krwi do mózgu. Tam też został pochowany.

W USA, wbrew zamiarom, większej działalności naukowej nie rozwinął, choć publikował artykuły

w pismach polonijnych. Ustalenie ich ilości i tematyki jest obecnie niemożliwe. W ogóle jego bibliografia podmiotowa obejmuje 30 pozycji. Zdając sobie sprawę z powojennej sytuacji materialnej KUL i Seminarium Duchownego w Przemyślu, udzielał im pomocy w takim zakresie, że obie instytucje zaliczyły go do swoich dobroczyńców.

Bibliografia: Śliwa T., *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 7 (1983), s. 335-337 – tamże bibliogr.; Tenże, Ks. *Adolf Tymczak (1900–1961)*, w: *Chwalcie z nami Panią świata. Z dziejów Kościoła na ziemi brzozowskiej*, pod red. L. Grzebienia, Kraków 1986, s. 294-296.